

ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เกษตรชัย และทีม*
คสมบรรณ บากา**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,320 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์และโปรแกรมเอ็กเซลเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าการทดสอบไคสแควร์ ค่าอัตราส่วนออด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โลจิสติก

ผลของการวิจัย พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวนร้อยละ 22.3 ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 5 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการปฏิบัติศาสนกิจ และประเภทเกมที่ชอบเล่น

กลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูง ได้แก่ เยาวชนที่เห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันเป็นประจำ (1.25 เท่า) เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามระดับน้อย (2.09 เท่า) และระดับปานกลาง (1.64 เท่า) เยาวชนที่ไม่ได้เรียนศาสนา (2.40 เท่า) เยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจระดับน้อย (1.52 เท่า) และเยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/บู๊ล้างผลาญ (1.22 เท่า)

คำสำคัญ: ปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมก้าวร้าว เยาวชนไทยมุสลิม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

* อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เลขที่ 15 ถนนกาญจนวนิชย์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

** รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เลขที่ 181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

The Risk Factors are Related to Thai Muslim Youth's Aggressive Behavior in the Three Southern Border Provinces of Thailand

Kasetchai Laeheem*

Dolmanach Baka**

Abstract

The objectives of this research are to study the risk factors relating to Thai Muslim youth's aggressive behavior in the three southern border provinces of Thailand. The research collected data by interviewing 4,320 Thai Muslim youth, and using R and EcStat computer program in analyzing frequency, percentage, chi-square test, odd ratio, and logistic regression coefficient.

It is found that twenty two point three percent of Thai Muslim youth in the three southern border provinces, as reported, had (ever) aggressive behavior. There were 5 factors that were statistically significant associations with Thai Muslim youth's aggressive behaviors which included observe parents quarrelling, Islamic nurture, religious knowledge level, religious practice level and types of games.

Thai Muslim youth that were more likely to expresses aggressive behavior were those who often observe parents quarrelling (1.25 times), who

* Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University
15 Kanchana Wanit Rd., Hat Yai, Hat Yai, Songkhla 90110, THAILAND

** Associate Professor, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University
181 Chareon Pradith Rd., Rusamilae, Muang Pattani 94000, THAILAND

reported low and moderate level of Islamic nurture (2.09 times and 1.64 times), who did not study Islamic doctrine (2.40 times), who practices low level of Islamic activities (1.52 times), and who preferred action/fighting game (1.22 times).

Keywords: *Risk Factors, Aggressive Behavior, Thai Muslim Youth, Three Southern Border Provinces*

บทนำ

วิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันส่วนใหญ่ต้องเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอันส่งผลต่อสภาพสังคมและจิตใจของมนุษย์ที่ทำให้ชีวิตประจำวันมีแต่ความเร่งรีบ ไร้น้ำใจ เห็นแก่ตัว ไม่สนใจกัน ต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ไม่มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ เกิดความตึงเครียด ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมาย (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2537) นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลเสียต่อเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนา หันไปสนใจกิจกรรมที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่มีรูปแบบเนื้อหาตื่นเต้นสนุกสนาน เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่าง ๆ และหลงระเหิดกับสีสันแห่งความเจริญจนกลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมตะวันตก (อู๋หัมชะฮุ อันวัดวีย, ม.ป.ป.) จนในที่สุดต้องอยู่ในสภาพความตึงเครียดและมีพฤติกรรมผิดปกติ เช่น การฆ่าตัวตาย การใช้ความรุนแรง มีความก้าวร้าว ใช้กำลังในการแก้ปัญหา และยกพวกตีกัน เป็นต้น (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2537)

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนหนักใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ในสังคม นอกจากนี้ พฤติกรรมก้าวร้าวยังเป็นปัญหาที่नावิตกกังวล เพราะถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลร้ายต่อตัวเยาวชนหรือสังคมในอนาคตได้ เพราะผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวช้า ๆ กันหลาย ๆ ครั้งจนกลายเป็นนิสัยความเคยชิน ส่งผลทำให้เขาโตเป็นผู้ใหญ่ที่หยาบคาย ก้าวร้าว ปาเถื่อน อันธพาล และในที่สุดอาจกลายเป็นอาชญากร (Farrington, 1993; สมพร สุทัศนีย์, 2530) นอกจากนี้ สมบัติ ตาปัญญา (2549) กล่าวว่า พฤติกรรมการทำร้ายร่างกายกันแม้จะเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและมีผลกระทบต่อเด็กเป็นอย่างมาก แต่สังคมมักมองข้ามไป มองเป็นเรื่องปกติหรือเป็นพฤติกรรมปกติของเด็กจึงไม่ได้สนใจเท่าที่ควร โดยพฤติกรรมดังกล่าวในปัจจุบันนับวันจะทวีความรุนแรงและมีรูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นตามยุคสมัย หลายคนคิดว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการเล่นเกม การรับชมสื่อที่รุนแรง การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมของเด็ก เช่น เด็กถูกเลี้ยงดูตามยถากรรม ไม่มีความห่วงใยเอื้ออาทร มีการทุบตีทารุณโหดร้าย ครอบครัแตกแยก พ่อแม่มีสุขภาพจิตไม่ดี ดิดสุรยาเสพติด และติดการพนัน เป็นต้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเกรและกลายเป็นอาชญากรได้ในที่สุด (โสภณ สุภาพงษ์, 2548)

จากการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่จะพบมากในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (อรณลิน ไชยวสุ, 2547) ปัญหาความรุนแรงเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมที่มีรากฐานมาจากความขัดแย้งในครอบครัว (นิภาพรณ ต่อขาว, 2547) เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบสร้างความเดือดร้อนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง มีความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว มีประวัติถูกทำโทษอย่างรุนแรง การพบเห็นบิดา

มารดาทะเลาะหรือทำร้ายร่างกายระหว่างกัน (Ahmed & Braithwaite, 2004) หรือในประเทศไทย ที่ ชไมพร ทวีศรี และคณะ (2542) ศึกษา พบว่า การที่พ่อแม่แยกทางกันส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงเป็น 3.95 เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน หรือการที่พ่อแม่ลงโทษลูกด้วยวิธีที่รุนแรงจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงเป็น 3.64 เท่า การใช้ความรุนแรง การทะเลาะเบาะแว้งและการตบตีกันภายในครอบครัวส่งผลทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวจนกลายเป็นผู้ที่มีความก้าวร้าว (Farrington, 1993) พฤติกรรมก้าวร้าวยังมีสาเหตุที่สำคัญมาจากอิทธิพลของสื่อที่แสดงความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นละครภาพยนตร์ในโทรทัศน์ วีซีดี และการเล่นเกม ซึ่งทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมดังกล่าวจนกลายเป็นการเลียนแบบ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Feshbach & Singer, 1971)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนเป็นสาเหตุที่นำความเดือดร้อนวุ่นวายทั้งตนเอง คนรอบข้าง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันสังคมกำลังประสบปัญหากับความก้าวร้าวในรูปแบบของอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ เช่น การฆ่าข่มขืน การชิงทรัพย์ การทำร้ายผู้อื่น การฆ่าผู้อื่น การทำลายสาธารณสมบัติ และก่อความไม่สงบ เป็นต้น จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพยายามที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตลอด 25 ปีที่ผ่านมา (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2546) และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาค รวมทั้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเช่นกัน ดังที่ธวัชชัย เพ็งพินิจ (2549) กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรงที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นปกติวิสัยตามที่สื่อมวลชนได้นำเสนอ รวมถึงสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีคนตายรายวัน ซึ่งโสภณ สุภาพงษ์ (2548) กล่าวว่า เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พ่อแม่ญาติพี่น้องเสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบกำลังกลายเป็นระเบิดเวลาที่ไม่ว่าจะระเบิดเมื่อใด ดลมนรรจน์ บากา และเกษรชัย แลสกีบ (2550) กล่าวว่า ประชาชนและเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบปัจจุบัน เพราะต้องการค่าจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 31.7) รองลงมาเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (ร้อยละ 22.2) ถูกหลอก (ร้อยละ 21.9) ติดยาเสพติด (ร้อยละ 13.9) และรับคำสอนที่ผิด (ร้อยละ 10.3) ตามลำดับ โดยมีส่วนร่วมในการฆ่าเจ้าหน้าที่รัฐ (ร้อยละ 25.7) รองลงมามีส่วนร่วมในการเผาสถานที่ราชการ (ร้อยละ 19.9) ระเบิดสถานที่ราชการ (ร้อยละ 14.9) เผาสถานที่เอกชน (ร้อยละ 13.8) และฆ่าผู้บริสุทธิ์ (ร้อยละ 11.9) ตามลำดับ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า (2549) กล่าวว่า การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่อาจจะเป็นการลอบยิง ลอบวางระเบิดเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์นั้น ผู้ก่อความไม่สงบมากกว่าร้อยละ 90 เป็นวัยรุ่นมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาว่าเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวนเท่าไร ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยศาสนา ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่อย่างไร และตัวแปรใดบ้างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน ก่อนจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนทำให้เยาวชนเหล่านั้นต้องกลายเป็นอาชญากรและผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยศาสนา ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยศาสนา และปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว และเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปของคำพูด การกระทำ และความคิดที่รุนแรงผิดปกติที่มุ่งให้ผู้อื่นไม่พึงพอใจ ไม่สบายใจ ได้รับความเสียหายโดยการเจ็บปวดทางใจ และบาดเจ็บทางกาย ตลอดจนพฤติกรรมที่ทำให้สิ่งของเสียหาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีระดับความรุนแรงที่ต่างกัน เพื่อปลดปล่อยความเครียด และระบายความคับข้องใจของตนเอง ดังที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของความก้าวร้าวว่า เป็นการกระทำที่แสดงออกโดยมีเจตนาทำร้ายผู้อื่นหรือทำลายสิ่งของ อาจแสดงออกทางกายหรือวาจา (สุนันทา เขียวนิล, 2541; Baron, 1996) เป็นการกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวดและเสียหายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ซึ่งแสดงออกได้ 3 ทาง คือ ทางวาจาหรือคำพูด เช่น การพูดด่าว่า พูดกร้อขโมย การนินทาว่าร้าย และการข่มขู่ เป็นต้น ทางร่างกาย เช่น การต่อสู้อยู่ การชกต่อย การตีรันฟันแทง และการข่มขืน เป็นต้น และการทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สิน เช่น การทำลายสิ่งของให้เสียหาย การทุบให้แตก การจุดไฟเผา และการวางระเบิด เป็นต้น (ปราณี จันทร์หอม, 2541; อารียา นุชอนงค์, 2541) และ

เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยการข่มขู่ กดขี่ ทำลายสิ่งของ และทำร้ายร่างกาย อันนำไปสู่การใช้กำลังที่รุนแรง (สูนีย์ ชีร์วิรุฬห์, 2542; Anderson & Bushman 2001)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจหรือเจ็บปวดทางกายหรือจิตใจ โดยแสดงออกทางกายหรือวาจาที่มีระดับความรุนแรงต่างกันทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ซึ่งเป็นการกระทำที่รุนแรงผิดปกติ เพื่อตอบสนองและปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธ และความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้

พฤติกรรมก้าวร้าวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น ผลการศึกษาที่พบว่า เยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 15-18 ปี และลักษณะชุมชนที่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดซ้ำ (อูรพี โอสถานนท์, 2533) เพศ อายุ และเขตที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (สรรสุดา มีขึ้นช่วง, 2544; สมพร สุทัศนีย์, 2530) เพศมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นและพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเพศชายมีลักษณะการเผชิญปัญหาและพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง (นริศว์ ปรารมภ์, 2539; Beane, 1999; Baldry, 2003) เยาวชนที่กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 17-18 ปี ซึ่งเพศและอายุมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ (สมาน ศรีโกศล, 2545) นักเรียนในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุมากกว่ามีโอกาสจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวและไปรังแกผู้อื่นสูง 1.56 เท่าของนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า (Laeheem, et al., 2008) เขตที่พักอาศัยที่ง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งบริการหรือแหล่งบันเทิง โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีความเจริญและทันสมัย ทำให้เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่พึงประสงค์ (พัชรินทร์ สิมะราช, 2544; สมชาย จักรพันธุ์, 2543) วัยรุ่นที่มีเพศ อายุ และที่พักอาศัยขณะศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการบาดเจ็บของร่างกายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (นิภารัตน์ นุ่มสมบูรณ์, 2540; ชุติพร ศรศรี, 2541)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ และเขตที่อยู่อาศัยล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก

พฤติกรรมก้าวร้าวกับปัจจัยครอบครัว

สภาพทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เช่น เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกันหรือแยกกันอยู่อาจจะขาดความอบอุ่น รู้สึกว่าเหวขาดที่พึ่ง อันมีผลต่อปัญหาทางอารมณ์โดยตรง หรือเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดามีอารมณ์ร้าย ซึ่งอาจแสดงออกมาในลักษณะของการฉุนเฉียวทางอารมณ์ โกรธจัด ก้าวร้าว ด่าทอ อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทำนองเดียวกัน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรม

ของเด็ก ดังแนวคิดที่ว่าความก้าวร้าวของวัยรุ่นมีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งจากสภาพครอบครัว โดยเด็กเข้าใจว่าตนเองขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว บิดามารดาขาดความยุติธรรม ว่ากล่าวตักเตือนด้วยคำพูดหยาบคาย ถูกลงโทษอย่างรุนแรงเกินสมควร (วรรณา ช่องดารากุล, 2533) ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมาจากการเรียนรู้พฤติกรรมจากต้นแบบที่มีความก้าวร้าวรุนแรง เด็กที่เคยมีประวัติถูกทารุณกรรมมาก่อน วิธีการในการอบรมเลี้ยงดู เช่น แบบปล่อยปละละเลย และแบบตามใจรักเด็กมากเกินไป เป็นต้น การเข้าหยา และสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ความแออัดของสังคม ปัญหาของสังคม และสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น (วรลักษณ์ อีราโมกข์, 2535; เย็น อีราพิพัฒน์ชัย, 2541) ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด และมีการลงโทษรุนแรง (Bandura, 1986)

ลักษณะทางครอบครัวเป็นลักษณะที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงและการกระทำ ความผิดในวัยรุ่น ได้แก่ บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาคู่ค้าหมั้นตี และการเคยพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือผิดกฎหมาย (ขโมพร ทวิชศรี และคณะ, 2542) ความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการยอมรับความรุนแรงและความก้าวร้าวของเยาวชนไทย (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2539) เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 20.7 มีพฤติกรรมรุนแรง การเห็นพ่อแม่ ทะเลาะตบตีกัน และการถูกทำร้ายร่างกาย ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดลมนรจณ์ บากา และเกษตรชัย และทีม, 2551) นักเรียนในจังหวัดปัตตานีที่มีประสบการณ์พบเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันมีโอกาสจะมีพฤติกรรม ก้าวร้าวและไปรังแกผู้อื่นสูง 4.50 เท่า และ 7.60 เท่าของนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ (Laeheem, et al., 2008, 2009) และเด็กมีการเลียนแบบพฤติกรรมตามที่ได้เรียนรู้มาจากบุคคลที่ตนให้ความเคารพนับถือและมีความใกล้ชิดสนิทสนม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตของเขา (Colorosa, 2003; Baldry, 2003)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สภาพครอบครัว ประสบการณ์จากการใช้ความรุนแรง และการอบรมเลี้ยงดูมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก ซึ่งเด็กจะมีการเรียนรู้พฤติกรรมจากบุคคลรอบข้างและมีการเลียนแบบพฤติกรรมตามที่ได้เรียนรู้มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนให้ความเคารพนับถือและมีความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มักคิดว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องปกติ และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตของเขาได้

พฤติกรรมก้าวร้าวกับปัจจัยศาสนา

ระดับความรู้ด้านศาสนาและระดับการปฏิบัติศาสนากิจถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว โดยผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาในระดับสูงและระดับการปฏิบัติศาสนากิจในระดับมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยหรือไม่มีเลย เพราะศาสนาเป็น

ตัวแทนที่ขัดเกลารหรือแนะแนวทางให้มีการยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อเป็นเป้าหมายในการกระทำ เป็นการยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรม รู้ลึกผิดชอบชั่วดี ประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควร และมีความมุ่งมั่นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาตามหลักคำสอนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังคำกล่าวที่ว่า ศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คนมีศีลธรรม จริยธรรม รู้สำนึกในผิดชอบชั่วดี (สมพร เทพสิทธิ์า, 2541)

การกระทำผิดของเยาวชนเป็นผลมาจากตัวเชื่อมระหว่างวัยรุ่นและสังคมอ่อนตัวลงหรือแตกหักไป ตัวเชื่อมที่สำคัญ ได้แก่ ตัวเชื่อมที่ 1 ความรู้สึกผูกพันและรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นความรู้สึกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว นั่นคือ การรับเอาบรรทัดฐานของสังคมเข้าไปในตัวบุคคล ตัวเชื่อมที่ 2 การหมกมุ่นหรือทุ่มเทเวลา และพลังงานให้หมดไปกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น การที่บุคคลทุ่มเทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนาหรือการกระทำตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ย่อมช่วยลดโอกาสหรือยับยั้งมิให้บุคคลกระทำผิดได้อย่างหนึ่ง และตัวเชื่อมที่ 3 ความเชื่อถือ โดยถือว่าบุคคลในสังคมมีความแตกต่างกันในเรื่องระดับหรือขนาดของความเชื่อที่มีต่อความถูกต้องทางจริยธรรมของกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคมว่า เขาควรเชื่อฟังบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมมากน้อยเพียงใด นั่นคือ ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคม การกระทำผิดย่อมเกิดขึ้นได้ยาก แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคมน้อยลงเท่าไร เขายังมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมหรือหลักคำสอนของศาสนาหรือมีการกระทำผิดมากขึ้นเท่านั้น (Hirschi, 1982) ความก้าวร้าวเกิดจากการขาดสติยั้งคิดที่จะควบคุมการกระทำของตน ทำให้เป็นคนหุนหันพลันแล่น และมีจริยธรรมต่ำ (เย็น อีรพีพัฒน์ชัย, 2541) การใช้หลักคำสอนของศาสนาสามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการทะเลาะวิวาทได้ (คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม, วุฒิสภา, 2546) และเยาวชนที่กระทำผิดความผิดและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำ (อรพี โอสถานนท์, 2533; พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2539; ฉลอง สุขจันทร์ 2542; ภัสราวดี สังข์เทพ, 2542)

ดังนั้น ถ้าเยาวชนมีความผูกพันต่อสถาบันศาสนามากเพียงใดก็จะสามารถระงับยับยั้งการกระทำผิดได้มากหรือไม่กระทำผิด และเยาวชนจะมีอิสระที่จะกระทำผิดได้เมื่อความผูกพันกับศาสนาหรือระเบียบทางสังคมได้ถูกทำลายลง

พฤติกรรมก้าวร้าวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อ

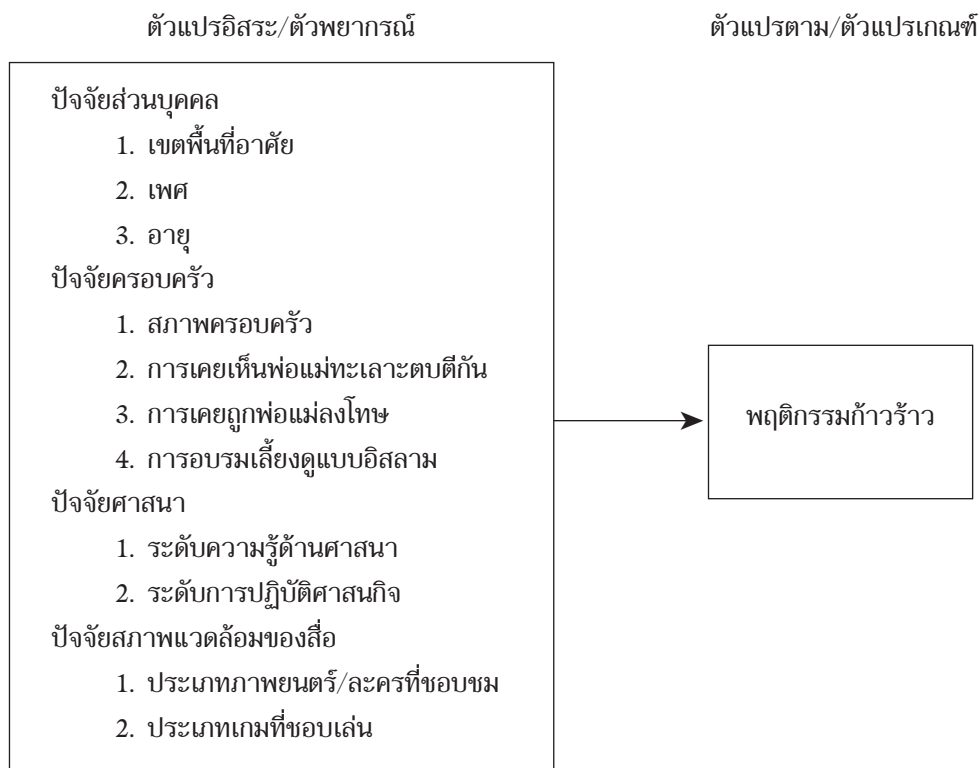
สภาพแวดล้อมของสื่อเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมของสื่อภาพยนตร์และเกมที่เต็มไปด้วยการแสดงความรุนแรงมักส่งผลให้เด็กมีการซึมซับและเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แล้วก็แสดงพฤติกรรมคล้ายกับตัวแบบ ดังที่นักวิชาการกล่าวว่า เยาวชนวัยรุ่นที่มีอารมณ์และพฤติกรรมรุนแรงนั้นมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมแห่ง

ความรุนแรง ทั้งในสภาพของอาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมือง การรบหรือการสงคราม และความรุนแรงที่มาทางสื่อมวลชน สื่อเหล่านี้เข้ามาในจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กนึกถึงความรุนแรงเป็นแนวปฏิบัติ (ปรีชา วิหคโต, 2532; Brendtro & Long, 1995) เด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมจากต้นแบบที่มีความก้าวร้าวรุนแรงทั้งในครอบครัวและสื่อมวลชนต่าง ๆ (วรลักษณ์ อีราโมกซ์, 2535) พฤติกรรมก้าวร้าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ และสื่อคอมพิวเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ทะนงค์ สุขเกษม, 2544; สุทธิพร นิราพาธ, 2547; Fried & Fried, 1997; Perry, 2000)

การรับชมภาพยนตร์และการเล่นเกมที่รุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเยาวชนที่รับชมภาพยนตร์ประเภทบู๊/ต่อสู้ มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่รับชมภาพยนตร์ประเภทรักโรแมนติก 1.41 เท่า และเยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/บู๊ล้างผลาญ และประเภทยิงมีโอกาที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทกีฬา 2.05 เท่า และ 1.63 เท่า ตามลำดับ (ดลมนรจณ์ บากา และเกษตรชัย และทีม, 2551) นักเรียนในจังหวัดปัตตานีที่ชอบรับชมการ์ตูนประเภทต่อสู้มีโอกาสจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวและไปรังแกผู้อื่นสูง 1.87 เท่า และ 2.87 เท่าของนักเรียนที่ชอบรับชมการ์ตูนรักโรแมนติก (Laeheem, et al., 2008, 2009) เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรงและการรับชมสื่อที่มีความรุนแรงจะส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากขึ้น (Hickey, 1991) พฤติกรรมก้าวร้าวและความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่เป็นแบบอย่างแก่ลูก และส่งผลต่อสภาพทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก ซึ่งสามารถพัฒนาจนกลายเป็นปัญหาทางอารมณ์และในที่สุดทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงและรังแกผู้อื่น (Espelage & Swearer, 2003)

ดังนั้น เด็กที่มีประสบการณ์จากการรับชมสื่อที่มีความรุนแรงส่งผลทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น โดยการแสดงพฤติกรรมรุนแรงต่อบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวัน ซึ่งเด็กจะเลียนแบบจากคนใกล้ชิดที่สุดก่อนเป็นอันดับแรก นับตั้งแต่พ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อน ต่อมาเป็นตัวแบบที่ชื่นชอบ ตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ และตัวแบบจากตัวละครในนิยาย ภาพยนตร์ โทรทัศน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำที่ล่อลวงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ โดยการบังคับขู่เข็ญ คุกคาม ทุบตี จำกัดกีดกันเสรีภาพ ซึ่งทำให้ผู้อื่นไม่พอใจหรือเจ็บปวดทางกาย อารมณ์ และจิตใจทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1) พฤติกรรมก้าวร้าวด้านร่างกาย เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นอย่างรูปธรรม โดยมักจะมีหลักฐานเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรอยแผล บวม รอยฟกช้ำ และรอยเลือด เช่น การตบ ตี แหย่ ขก ตะ กัด ข่วน และขว้างสิ่งของใส่ เป็นต้น และประเภทที่ 2) พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยคำพูดที่ทำร้ายอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจผู้อื่น เช่น การด่าว่า ใช้วาจาหยาบคาย การล้อเลียนหน้าตาผิวพรรณ จุดด้อย ความพิการ ฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ และผลการเรียน การขูดรีด การกล่่าวหา และการขู่มข่มขืนเป็นต้น ดังตัวอย่างข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางร่างกาย (มี 19 ข้อ)

“ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านมีพฤติกรรมก้าวร้าวด้านร่างกายต่อผู้อื่นในลักษณะต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร”

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	ประจำ (16 ครั้งขึ้นไป)	บ่อย (11-15 ครั้ง)	ค่อนข้างบ่อย (6-10 ครั้ง)	นาน ๆ ครั้ง (น้อยกว่า 6 ครั้ง)	ไม่เคยเลย
1. ตะ					
2. ขก/ตอย					
3. ถีบ					
19. รุมทำร้าย					

2) การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน หมายถึง การมีประสบการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์ที่พ่อแม่กำลังใช้วาจาโต้เถียงกันและตบตีกันอย่างรุนแรง ดังข้อคำถามที่ว่า

“ท่านเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันอย่างรุนแรงหรือไม่ และบ่อยครั้งแค่ไหน”

1. ไม่เคย   2. นาน ๆ ครั้ง (1-3 ครั้ง/ เดือน)   3. ประจำ (4 ครั้งขึ้นไป/ เดือน)

3) การถูกลงโทษอย่างรุนแรง หมายถึง การมีประสบการณ์จากการถูกพ่อแม่ทำโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงจนถึงขั้นบวม ฟกช้ำ มีบาดแผล และมีเลือดออก ดังข้อคำถามที่ว่า

“ท่านเคยถูกพ่อแม่ลงโทษอย่างรุนแรงหรือไม่ และบ่อยครั้งแค่ไหน”

1. ไม่เคย   2. นาน ๆ ครั้ง (1-3 ครั้ง/ เดือน)   3. ประจำ (4 ครั้งขึ้นไป/ เดือน)

4) การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม หมายถึง การอบรมสั่งสอนให้มีการดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบและขอบเขตที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนา เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การคบเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ และการหลีกเลี่ยงจากอบายมุขทั้งหลาย เป็นต้น รวมทั้งการขัดเกลาให้มีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักการคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด ดังข้อคำถามที่ว่า (มี 12 ข้อย่อย)

บิดามารดาให้ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
1. การเข้มงวดในการปฏิบัติศาสนกิจ				
2. การกำหนดขอบเขตในการคบเพื่อนต่างเพศ				
3. การห้ามดูรายการโทรทัศน์ที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม				
12. เน้นให้ยึดแนวทางของท่านศาสดามุฮัมมัด (คือลฯ)				

5) ระดับความรู้ด้านศาสนา หมายถึง ระดับการศึกษาทางด้านศาสนาที่สำเร็จ ได้แก่ ไม่ได้เรียน ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (ปีที่ 1-4) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง (ปีที่ 5-7) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย (ปีที่ 8-10) และระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังข้อคำถามที่ว่า

“ระดับความรู้ด้านศาสนาที่ท่านสำเร็จ”

1. ไม่ได้เรียน
2. น้อย (อิสลามศึกษาปีที่ 1-4, เรียนพอเนาะ 1-4 ปี)
3. ปานกลาง (อิสลามศึกษาปีที่ 5-7, เรียนพอเนาะ 5-7 ปี)
4. มาก (อิสลามศึกษาปีที่ 8-10, เรียนพอเนาะ 8 ปีขึ้นไป และปริญญาตรีขึ้นไป)

6) ระดับการปฏิบัติศาสนกิจ หมายถึง ระดับการยึดถือและปฏิบัติตามหลักการคำสอนของศาสนาทั้งที่เป็นภาคบังคับและภาคสมัครใจเป็นประจำอย่างเคร่งครัด เช่น การละหมาด 5 เวลา การละหมาดภาคสมัครใจ การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การถือศีลอดภาคสมัครใจ การบริจาคทาน การอ่านอัลกุรอาน และการกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า เป็นต้น ดังข้อคำถามที่ว่า

“ท่านมีการปฏิบัติศาสนกิจต่อไปนี้ในระดับใด” (มี 8 ข้อย่อย)

ศาสนกิจ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. การละหมาด 5 เวลา				
2. การละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต)				
3. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน				
8. การกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า (ซิกร)				

7) ประเภทภาพยนตร์/ละครที่ชอบรับชม หมายถึง ประเภทหรือรูปแบบของรายการภาพยนตร์หรือละครทั้งในโทรทัศน์ วีซีดี และดีวีดี ที่มีความชอบโปรดปรานและมีการรับชมมากที่สุด ดังข้อคำถามที่ว่า

“ประเภทภาพยนตร์ที่ท่านชอบดูมากที่สุด”

1. บู้/ต่อสู้อยู่
2. โรแมนติก/ ชีวิต
3. ลึกลับ/ สยองขวัญ
4. อื่น ๆ ระบุ

8) ประเภทเกมที่ชอบเล่น หมายถึง ประเภทหรือรูปแบบของเกมคอมพิวเตอร์ PS2 และเกมประเภทอื่น ๆ ที่มีความชอบโปรดปรานและมีการเล่นมากที่สุด ดังข้อคำถามที่ว่า

“ประเภทเกมที่ท่านชอบเล่นมากที่สุด”

1. ต่อสู้/บู้ล้างผลาญ
2. กีฬา/ลับสมอง
3. ผจญภัย/ลึกลับ
4. อื่น ๆ ระบุ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 4,320 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกอำเภอโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรสูงและสูงมาก (อำเภอสีแดง) อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรปานกลาง (อำเภอสีชมพู) และอำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรต่ำ (อำเภอสีเขียว) ด้วยข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ (2550) แล้วเลือกเขตละ 2 อำเภอ/จังหวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ทั้งหมด 18 อำเภอ

ขั้นที่ 2 เลือกตำบล โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย อำเภอละ 4 ตำบล ได้ทั้งหมด 72 ตำบล

ขั้นที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้าย โดยแบ่งกลุ่มเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ เยาวชนที่กำลังเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เยาวชนที่กำลังเรียนในวิทยาลัยเทคนิค/วิทยาลัยอาชีวศึกษา/โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เยาวชนที่ว่างงาน และเยาวชนที่ทำงาน แล้วเลือกกลุ่มละ 15 คนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้ทั้งหมด 4,320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยศาสนา และปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อโทรทัศน์และเกม

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว มี 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวด้านร่างกาย และด้านวาจา

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคุณลักษณะที่ต้องการวัด

3) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงนิยามศัพท์เฉพาะข้างต้น โดยมีการตัดแปลงจากแบบสอบถามของนักวิชาการหลายท่าน (ดลมนรจณ์ บากา และเกษตรชัย และทีม, 2551; Laeheem, et al., 2008, Besag, 1992)

4) นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง เพื่อพิจารณาว่าข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดแต่ละด้าน และคัดเลือกเฉพาะ

ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพราะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด (เกษตรชัย และหิม, 2553) ซึ่งค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

5) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเยาวชนที่ตำบลเขาตุ้ม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 120 ชุด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้การทดสอบที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 2.925 ถึง 8.682

6) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเยาวชนที่ตำบลเขาตุ้ม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 280 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8134 และค่าความเชื่อมั่นรายด้านมีดังนี้ ด้านปัจจัยครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8218 ด้านปัจจัยศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7864 ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อโทรทัศน์และเกมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7934 และด้านพฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8345

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลภาคสนามร่วมกับนักวิจัยผู้ช่วยซึ่งมีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลมาแล้วหลายเรื่อง โดยเน้นนักวิจัยในพื้นที่เป็นหลัก และมีการอบรมนักวิจัยผู้ช่วยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามให้ตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์ (R Program) และเอ็กสแตต (EcStat: The Statistical Expert System for Excel) โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าการทดสอบไคสแควร์ ค่าอัตราส่วนโอ๊ด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โลจิสติก

การวัดตัวแปร

ในการวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการวัดตัวแปรสำคัญ ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม และระดับการปฏิบัติศาสนกิจ

นำข้อคำถามวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามทั้ง 12 ข้อและการปฏิบัติศาสนกิจทั้ง 8 ข้อมารวมคะแนนกัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบในแต่ละข้อจากไม่เคย น้อย ปานกลาง และ

มาก ให้คะแนน 0, 1, 2 และ 3 ตามลำดับ แล้วแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) หลังจากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดจุดตัด คือ ถ้าคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า -1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อย -1.00 ถึง 1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับปานกลาง และ 1.01 ขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

พฤติกรรมก้าวร้าว

นำข้อคำถามวัดพฤติกรรมก้าวร้าวด้านร่างกาย 19 ข้อ และด้านวาจา 11 ข้อ ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามจากไม่เคย นาน ๆ ครั้ง ค่อนข้างบ่อย บ่อยครั้ง และเป็นประจำ ให้คะแนน 0, 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ แล้วนำค่าโหลดติง (Loading) ของแต่ละคำถามมาถ่วงน้ำหนัก โดยใช้เกณฑ์ที่ประยุกต์มาจากมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) ดังนี้ (Laeheem, et al., 2009) คือ $0.000-0.250 = 0$, $0.251-0.500 = 1$, $0.501-0.750 = 2$ และ $0.751-1.000 = 3$ หลังจากนั้นนำคะแนนรวมของค่าที่ถ่วงน้ำหนักมาแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) และแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Z \geq 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 1.0 ($Z < 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว (Gini, 2008; Laeheem, et al., 2009)

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

เยาวชน 4,320 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท (ร้อยละ 68.6) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.7) และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 25 ปี โดยกลุ่มที่มีอายุ 19 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด (ร้อยละ 27.8) รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 17 ปี (ร้อยละ 25.6) อายุ 18 ปี (ร้อยละ 24.9) และอายุ 17 ปี (ร้อยละ 21.7) ตามลำดับ

ข้อมูลปัจจัยครอบครัว

เยาวชนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.0) อาศัยอยู่กับพ่อแม่ รองลงมาอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ (ร้อยละ 33.0) อาศัยอยู่กับญาติ (ร้อยละ 11.8) และอาศัยตามลำพังหรือกับเพื่อน (ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ และเยาวชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.5) ไม่เคยเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีอย่างรุนแรง รองลงมาเคยเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันอย่างรุนแรงนาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 23.5) และเคยเห็นเป็นประจำ (ร้อยละ 18.0) ตามลำดับ

เยาวชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.4) ไม่เคยถูกบิดามารดาลงโทษอย่างรุนแรง รองลงมาเคยถูกบิดามารดาลงโทษอย่างรุนแรงนาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 26.9) และเคยถูกลงโทษเป็นประจำ (ร้อยละ 15.7) ตามลำดับ และเยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับมากและ

ปานกลางในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 36.6 และ 36.4 และร้อยละ 27.0 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับน้อย

ข้อมูลปัจจัยศาสนา

เยาวชนมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 38.1) มีความรู้ด้านศาสนาในระดับปานกลาง รองลงมามีความรู้ด้านศาสนาในระดับน้อย (ร้อยละ 26.2) ระดับมาก (ร้อยละ 20.2) และไม่ได้เรียน (ร้อยละ 15.5) ตามลำดับ และเยาวชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.5) รองลงมา มีการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 31.1) และระดับมาก (ร้อยละ 26.9)

ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อ

เยาวชน 4,320 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ชอบชมภาพยนตร์ประเภทบู๊/ต่อสู้ (ร้อยละ 38.3) รองลงมาชอบชมภาพยนตร์โรแมนติคหรือชีวิต (ร้อยละ 33.5) และ ภาพยนตร์ลึกลับสยองขวัญ (ร้อยละ 28.2) ตามลำดับ และเยาวชนชอบเล่นเกมประเภทกีฬา/ ลับสมองกับต่อสู้/บู้ล้างผลาญในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 37.9 และ 36.8 นอกจากนั้น ชอบเล่นเกมผจญภัย/ลึกลับ (ร้อยละ 25.3)

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ในรอบปีที่ผ่านมาเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมก้าวร้าวเพียงร้อยละ 22.3 ในขณะที่เยาวชนจำนวนร้อยละ 77.7 ไม่เคยมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมก้าวร้าว

เพศและเขตพื้นที่ที่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเยาวชนที่มีอายุมากกว่า (19 ปีขึ้นไป) จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า (ต่ำกว่า 17 ปี, 17 ปี และ 18 ปี) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ปัจจัยส่วนบุคคล	รวม	พฤติกรรมก้าวร้าว		χ^2	p-value
		ไม่เคย/ไม่ก้าวร้าว (3,357)	ก้าวร้าว (963)		
เพศ				1.423	0.233
ชาย	1,357	76.8	23.2		
หญิง	2,963	78.3	21.7		
อายุ				14.920	0.002
ต่ำกว่า 17 ปี	1,107	80.4	19.6		
17 ปี	936	79.9	20.3		
18 ปี	1,076	77.0	23.0		
19 ปีขึ้นไป	1,201	74.4	25.6		
เขตพื้นที่				0.076	0.783
เมือง	1,696	78.0	22.0		
ชนบท	2,624	77.6	22.4		

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

สภาพครอบครัวและประสบการณ์ในการถูกล่วงโทษอย่างรุนแรงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนประสบการณ์ในการพบเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันอย่างรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเยาวชนที่พบเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันอย่างรุนแรงเป็นประจำจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยเห็นและเคยพบเห็นนาน ๆ ครั้ง และการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามระดับน้อยจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับมากและระดับปานกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ปัจจัยครอบครัว	รวม	พฤติกรรมก้าวร้าว		χ^2	p-value
		ไม่เคย/ไม่ก้าวร้าว (3,357)	ก้าวร้าว (963)		
สภาพครอบครัว				2.063	0.559
อยู่กับพ่อแม่	1,942	77.8	22.2		
อยู่กับพ่อ/แม่	1,427	76.7	23.3		
อยู่กับญาติ	508	79.5	20.5		
อยู่ตามลำพัง	443	78.6	21.4		
การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน				11.887	0.003
ไม่เคย	2,529	78.6	21.4		
นาน ๆ ครั้ง	1,015	79.1	20.9		
ประจำ	776	73.1	26.9		
การถูกลงโทษอย่างรุนแรง				1.927	0.382
ไม่เคย	2,481	77.1	22.9		
นาน ๆ ครั้ง	1,161	79.2	20.8		
ประจำ	678	77.3	22.7		
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม				107.884	0.000
มาก	1,579	84.4	14.6		
ปานกลาง	1,573	76.5	23.5		
น้อย	1,168	68.9	31.1		

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศาสนากับพฤติกรรมก้าวร้าว

ระดับความรู้ด้านศาสนาและระดับการปฏิบัติศาสนากิจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่ไม่ได้เรียนศาสนาจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่เรียนศาสนาในระดับมาก ปานกลาง และน้อย และเยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนากิจระดับน้อยจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนากิจระดับมากและปานกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศาสนากับพฤติกรรมก้าวร้าว

ปัจจัยศาสนา	รวม	พฤติกรรมก้าวร้าว		χ^2	p-value
		ไม่เคย/ไม่ก้าวร้าว (3,357)	ก้าวร้าว (963)		
ระดับความรู้ด้านศาสนา				124.385	0.000
มาก	873	82.8	17.2		
ปานกลาง	1,645	80.7	19.3		
น้อย	1,132	79.1	20.9		
ไม่ได้เรียน	670	61.5	38.5		
ระดับการปฏิบัติศาสนกิจ				73.535	0.000
มาก	1,163	82.0	18.0		
ปานกลาง	1,792	81.0	19.0		
น้อย	1,365	69.7	30.3		

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเภทภาพยนตร์ที่ชอบชมและประเภทเกมที่ชอบเล่นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสื่อ	รวม	พฤติกรรมก้าวร้าว		χ^2	p-value
		ไม่เคย/ไม่ก้าวร้าว (3,357)	ก้าวร้าว (963)		
การรับชมภาพยนตร์				1.278	0.528
ชีวิต/โรแมนติก	1,446	77.7	22.3		
บู๊/ต่อสู้	1,655	70.0	23.0		
ลึกลับสยองขวัญ	1,219	78.8	21.2		
การเล่นเกม				0.4285	0.807
กีฬาอีสปอร์ต	1,636	78.2	21.8		
ต่อสู้/สงคราม	1,591	77.6	22.4		
ผจญภัยลึกลับ	1,093	77.1	22.9		

ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิม

ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการปฏิบัติศาสนกิจ และเกม

โดยเยาวชนที่มีประสบการณ์การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันเป็นประจำมีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน 1.25 เท่า (95% CI 1.03-1.52) และเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามน้อยมีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามปานกลางมีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามมาก

เยาวชนที่ไม่ได้เรียนศาสนามีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาด้านศาสนาในระดับมากถึง 2.40 เท่า (95% CI 1.88-3.07) เยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจระดับน้อยมีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจระดับมากถึง 1.52 เท่า (95% CI 1.24-1.87) และเยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/บู๊ล้างผลาญมีโอกาสมากกว่าที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงเป็น 1.22 เท่า (95% CI 1.03-1.46) เมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทกีฬา ลับสมอง รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5: รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิม

Factor	Coeff	Std. Error	p-value	Odds Ratio	95% CI	CI
Constant:						
ก้าวร้าว/ ไม่ก้าวร้าว	-2.1346	0.1377	0.000			
พ่อแม่ตบตี						
ไม่เคย	{0}		0.009			
นาน ๆ ครั้ง	-0.101	0.094	0.284	0.90	0.75	1.09
ประจำ	0.222	0.099	0.025	1.25	1.03	1.52
เลี้ยงดูแบบอิสลาม						
มาก	{0}		0.000			
ปานกลาง	0.493	0.095	0.000	1.64	1.36	1.97
น้อย	0.739	0.102	0.000	2.09	1.71	2.56
ความรู้ศาสนา						
มาก	{0}		0.000			
ปานกลาง	0.087	0.112	0.439	1.09	0.88	1.36
น้อย	0.009	0.122	0.944	1.01	0.79	1.28
ไม่เรียน	0.876	0.125	0.000	2.40	1.88	3.07
ปฏิบัติศาสนกิจ						
มาก	{0}		0.000			
ปานกลาง	0.004	0.100	0.970	1.00	0.83	1.22
น้อย	0.418	0.105	0.000	1.52	1.24	1.87

ตารางที่ 5: รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิม (ต่อ)

Factor	Coeff	Std. Error	p-value	Odds Ratio	95% CI	
เกม			0.038			
กีฬาลับสมอง	{0}					
ต่อสู้ล้างผลาญ	0.200	0.090	0.025	1.22	1.03	1.46
ผจญภัยลึกลับ	0.134	0.098	0.171	1.14	0.94	1.38
df: 4308	Dev: 4352.42					
ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนมุสลิม เกม เกมที่ซ่อนลับ ต่อสู้ กีฬา ผจญภัยลึกลับ ปฏิบัติศาสนกิจ น้อย ปานกลาง มาก ความรู้ศาสนา ไม่เรียน น้อย ปานกลาง มาก เลี้ยงดูแบบอิสลาม น้อย ปานกลาง มาก พ่อแม่คน ประจํา นานๆครั้ง ไม่เคย Odds Ratio						

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ระดับความรู้ด้านศาสนา และระดับการปฏิบัติศาสนกิจ เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีความสำคัญและมีผลชัดเจนต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามน้อยและปานกลางมีโอกาส

ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามมาก เยาวชนที่ไม่ได้เรียนศาสนามีโอกาสที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาด้านศาสนา และเยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจระดับน้อยมีโอกาสมีนพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจระดับมาก

ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า ปัจจัยด้านศาสนามีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิม กล่าวคือ ถ้าเยาวชนไทยมุสลิมได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามอย่างเคร่งครัด มีความรู้ด้านศาสนาในระดับสูง และมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดเป็นประจำก็จะทำให้เยาวชนไทยมุสลิมมีโอกาสน้อยมากที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่น เนื่องจากว่าเยาวชนมีหลักยึดมั่นในการดำเนินชีวิตและได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางจิตใจด้วยวิธีการทางศาสนาอิสลาม ผลวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การถ่ายทอดความรู้ หลักการปฏิบัติ ทศนคติ และค่านิยม โดยการแนะนำสั่งสอนกฎระเบียบที่ชัดเจนเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข (McCall & Simmon, 1982) และผู้ที่ทุ่มเทกับกิจกรรมทางศาสนาหรือแบบแผนของสังคม รวมทั้งมีความเชื่อศรัทธาในศาสนา จริยธรรม กฎเกณฑ์ และบรรทัดฐานของสังคมนั้นสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวหรือการกระทำผิดได้ (Hirschi, 1982; เย็น อีรพิพัฒน์ชัย, 2541) ผู้ที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม และมาตรฐานของสังคม คือ พ่อแม่ ซึ่งประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการรับรู้และโต้ตอบมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู ถ้าเด็กรับรู้ว่ามีพ่อแม่ปฏิบัติต่อตนอย่างโหดร้าย ไม่ให้ความรักความช่วยเหลืออย่างแท้จริง เด็กจะโต้ตอบพ่อแม่อย่างรุนแรงและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (ปราณี จันทรรหอม, 2541) นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูยังมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน กล่าวคือ เยาวชนที่ขาดสัมพันธภาพขาดการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ ทำให้กลายเป็นเด็กที่ก้าวร้าว รวมทั้งการที่พ่อแม่ผู้ปกครองปราศจากแนวทางในการแนะนำ สั่งสอน และมักสร้างกฎระเบียบของครอบครัวขึ้นมาแล้วไม่ปฏิบัติตามจนทำให้เด็กเกิดความสับสนและพยายามหาช่องทางหลีกเลี่ยง ในที่สุดเด็กจึงมักจะมีปัญหาและมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่น (วรลักษณ์ อีราโมกข์, 2535; สมชาย จักรพันธุ์, 2543; Remschmidt, 1993)

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษา พบว่า เยาวชนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมักจะอยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น (सानิต รัตตัญญู, 2533; กุลกนก นิมหัน, 2537) การอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและเป็นตัวทำนายที่ดีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (นิภาพรรณ ต่อขาว, 2547; Bowers, et al., 1992) แต่ขัดแย้งกับการศึกษาที่พบว่า การอบรมสั่งสอนของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีทำร้ายร่างกาย (ภัสราวดี สังข์เทพ, 2542)

2) การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน และเกม เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเยาวชนที่มีประสบการณ์การเห็นพ่อแม่ทะเลาะ

ตบตีกันเป็นประจำมีโอกาสมิ่พฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน และเยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/บู๊ล้างผลาญมีโอกาสมิ่พฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทกีฬาแล้บสมอง โดยตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรที่ส่งผลทำให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ซึ่งตามปกติพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งตัวแบบที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุด ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู เพื่อน และบุคคลที่ชื่นชอบ ดังที่แบนดูรา (Bandura, 1986) และ โคโลโรซา (Colorosa, 2003) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มเลียนแบบตัวแบบจากคนใกล้ชิดที่สุดก่อน โดยจะมีการเรียนรู้พฤติกรรมจากบุคคลรอบข้างและมีการเลียนแบบพฤติกรรมตามที่ได้เรียนรู้มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนให้ความเคารพนับถือและมีความใกล้ชิดสนิทสนม

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชไมพร ทวีศรี และคณะ (2542) ศึกษา พบว่า ปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่ส่งผลการกระทำรุนแรงและการกระทำความผิดในวัยรุ่น คือ การเคยพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือผิดกฎหมาย ทะนงศ์ สุขเกษม (2544) ศึกษา พบว่า พฤติกรรมรุนแรงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสื่อตัวแบบจริง และสื่อเกมคอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สมชาย จักรพันธ์ (2543) กล่าวว่า ปัญหาความรุนแรงในสังคมโดยเฉพาะความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่นมีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่พ่อแม่เสริมพฤติกรรมรุนแรงให้เด็กโดยไม่รู้ตัว เช่น ให้เด็กเรียนรู้วิธีการข่มขู่การต่อสู้ การทุบตี ตบหน้า ซึ่งเป็นการแสดงให้เด็กเห็นว่าผู้ใหญ่ก็ใช้วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหาและเป็นการสอนให้เขาใช้วิธีเดียวกันกับผู้อื่น นอกจากนี้ การที่เด็กได้เห็นความรุนแรงในครอบครัวหรือสังคมเป็นประจำ รวมทั้งการมีประสบการณ์ความรุนแรงจากการเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือวิดีโอเกมนั้น เด็กอาจจะไม่ใช่คนก้าวร้าวแต่จะเป็นผู้ที่แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรงหรือเด็กอาจจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการแสดงพฤติกรรมรุนแรงต่อบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวัน (Baldry, 2003; Langhrichsen, et al., 2004)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงและประสบการณ์จากการเล่นเกมที่รุนแรงเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังที่แรมชมิทท์ (Remschmidt, 1993) ศึกษา พบว่า ครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรงมีเพิ่มขึ้น ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่าง ๆ มีผลกระตุ้นให้อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน ซึ่งการกระทำผิดของวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นการตามแบบอย่างที่เราเห็น ซึ่งภาพความรุนแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจอยากที่จะทำตามแบบความอยากมีมากขึ้นเมื่อได้เห็นซ้ำ ๆ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุน หรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในกลุ่มเด็ก ด้วยการแสดงความรุนแรงต่อเด็กเป็นผลจากทั้งการตามแบบอย่างและในขณะเดียวกันก็กระตุ้นความรู้สึกก้าวร้าวรุนแรงร่วมกับการเห็นการใช้ความรุนแรงของผู้ใหญ่ เบนทรอ และ ลอง (Brendtro & Long,

1995) ศึกษา พบว่า เด็กที่ครอบครัวยมีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ ความขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทำให้เด็กมีความเครียดมากและเป็นเวลานาน มักจะเกิดอาการต่อต้านผู้ใหญ่และคิดว่าการจะทำให้ใครยอมรับนับถือต้องใช้กำลัง และต้องใช้ความรุนแรง รวมทั้งความรุนแรงที่มาจากการเล่นเกมจะเข้ามาในจิตใจของเด็กทำให้เด็กนึกถึงความรุนแรงเป็นแนวปฏิบัติและอาจจะติดตามที่เห็นในเกมว่าการแก้ปัญหาที่ทำได้ภายในเวลา 1-2 นาที

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลศึกษาที่ว่า การเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงและการมีส่วนร่วมในฐานะผู้กระทำความรุนแรงเป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง (เหมวรรณ เหมะนัด, 2533) เยาวชนมีระดับการยอมรับความรุนแรงในครอบครัวค่อนข้างสูง และความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับความรุนแรงและความก้าวร้าวของเยาวชน (พรเพ็ญ เพชรสุษศิริ, 2539) การเล่นเกมคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน (สุทธิพร นิราพาธ, 2547) การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันและการเล่นเกมส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเยาวชนที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันมีโอกาสที่มีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน 1.47 เท่า และเยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/บู๊ล้างผลาญมีโอกาสที่มีพฤติกรรมรุนแรงสูงเป็น 2.05 เท่ากว่า เยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทกีฬา (ดลมนรจณ์ บากา และเกษียรชัย และทีม, 2551) และนักเรียนที่มีประสบการณ์พบเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันมีโอกาสมีพฤติกรรมไปรังแกผู้อื่นสูง 4.50 เท่า (Laeheem, et al., 2008) และสูงเป็น 7.60 เท่าของนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ (Laeheem, et al., 2009)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่ไม่ได้การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ไม่มีความรู้ด้านศาสนา และไม่ปฏิบัติศาสนาก็มีโอกาสสูงที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับประเด็นปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ซึ่งทุกศาสนามุ่งเน้นให้เป็นคนดี ควรมีการส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองเรียนรู้ศาสนาและเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตรตามหลักการศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาด้านศาสนาของเยาวชนอย่างจริงจัง สอดส่องดูแลและติดตามการปฏิบัติศาสนกิจอย่างใกล้ชิด และให้ความช่วยเหลือกลุ่มเยาวชนในกลุ่มดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ซึ่งการวิจัยนี้พบผลที่สำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวอิสลามและแบบฉบับของท่านศาสดา การร่วมกันสร้างสังคมอิสลามที่สมบูรณ์แบบตามแนวทางอิสลาม และจัดค่ายอบรมจริยธรรมอิสลามในชุมชนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะสามารถช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนได้

2) จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่มาจากครอบครัวทะเลาะตบตีกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเยาวชนที่มาจากครอบครัวไม่ได้ทะเลาะตบตีกัน ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของบุตรหลาน ต้องมีความอดทนอดกลั้น รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน และให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อความเป็นสุขในครอบครัว นอกจากนี้ ญาติพี่น้องรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ต้องร่วมมือกันส่งเสริมการใช้ชีวิตครอบครัวเป็นสุข และต่อต้านการใช้จ่ายความรุนแรงภายในครอบครัว

3) จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่ชอบเล่นเกมประเภทต่อสู้บู๊ล้างผลาญสงครามมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทอื่นๆ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานกฤษฎามนตรี และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องควบคุมการเล่นเกมนิตที่มีควมรุนแรง และส่งเสริมการเล่นเกมเบาสมอง เกมกีฬา และหากิจกรรมสร้างสรรค์อื่นร่วมกันทำกับบุตรหลาน รวมทั้งมีการชี้แจงถึงผลกระทบจากการเล่นเกมด้วย นอกจากนี้ รัฐต้องมีการควบคุมร้านเกม ควบคุมการผลิตเกม และควบคุมการจำหน่ายเกม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมอบรมพ่อแม่ให้สร้างครอบครัวสันติสุข โปรแกรมอบรมเยาวชนในการเลือกเกมหรือเลือกรายการภาพยนตร์ที่เหมาะสม และโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก้าวร้าวอย่างเป็นรูปธรรมและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบสอวัตพฤติกรรมก้าวร้าวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งการสร้างเกณฑ์ปกติ (Norm) สำหรับการแปลผลด้วย

3) ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในพื้นที่เขตอื่น ๆ แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา การกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับเยาวชนต่อไป

4) ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่ก็ได้ แต่อาจมีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้หรือศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง เช่น นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับประถมศึกษา นักศึกษาอาชีวศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค นักเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐ และนักเรียนระดับประถมศึกษาของรัฐ เป็นต้น

5) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เช่น เยาวชนกับการคบเพื่อน เยาวชนกับการศึกษา เยาวชนกับยาเสพติด เยาวชนกับการปฏิบัติศาสนกิจ เยาวชนกับการทำงาน เยาวชนกับชุมชน และเยาวชนกับการย้ายถิ่น เป็นต้น

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติที่ได้สนับสนุนให้ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทบูรณาการ ภายใต้แผนงานวิจัยบูรณาการปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการต่อเนื่องปีที่ 2

เอกสารอ้างอิง

- กุลกนก นิ้มหนู. (2537). พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ในเขตจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกษตรชัย และทีม. (2553). การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม *R* แพ็คเกจ *R commander*. สงขลา: ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. คณะกรรมการธิการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม, วุฒิสภา. (2546). รายงานสรุปปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงของนักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพฯ: มปท.
- ฉลอง สุขจันทร์. (2542). การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีคดีปล้นทรัพย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชไมพร ทวีศรี, รังสรรค์ วรวงศ์ และชยันต์ธร ปทุมานนท์. (2542). ลักษณะทางสังคมที่นำไปสู่ความรุนแรงและการกระทำผิดในวัยรุ่นและเยาวชน. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 7(2), 101-112.
- ชูลีพร ศรศรี. (2541). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดลมนรรจน์ บากา และ เกษตรชัย และทีม. (2550). การศึกษาวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดลมนรรจน์ บากา และ เกษตรชัย และทีม. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทะนงค์ สุขเกษม. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัชชัย เพ็งพินิจ. (29 มกราคม 2549). ความรุนแรงแล้วเราจะโทษใครได้. บ้านเมือง, หน้า 15.

- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2537). ปัญหาสำคัญ ๆ ในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นริศว์ ประรามภ. (2539). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภาพรณ ต่อชาว. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิภารัตน์ ฉ่ำสมบุรณ์. (2540). ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี จันทร์หอม. (2541). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา วิหคโต. (2532). พฤติกรรมวัยรุ่น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2539). การสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัชรินทร์ ลิ้มทะราช. (2544). ผลของการพัฒนาทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการรับรู้สมรรถนะในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชายระดับอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัสราวดี สังข์เทพ. (2542). การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนชายในเขตกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีการทำร้ายร่างกาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เย็น อีรพิพัฒน์ชัย. (2541). การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนของเด็กก้อทิสติกชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ ข่องดารากุล. (2533). “พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น”. แนวโน้ม, 24 (129), 8-13.
- วรลักษณ์ อีราโมกข์. (2535). ปัจจัยเสี่ยงปัจจัยหนึ่งของความก้าวร้าว. ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์, 39(268), 36-37.
- ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจสวนหน้า. (2549). สถิติการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

- ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้. (2550). *ข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของสถานการณ์ภาคใต้*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมชาย จักรพันธ์. (5 กุมภาพันธ์ 2543). อาชญากรเด็ก หนึ่งปี การตุน ตันเหตุบาปบริสุทธิ์. *เดลินิวส์*, หน้า 5.
- สมบัติ ตาปัญญา. (2549). *รายงานการสำรวจปัญหาการรังแกกันของนักเรียน*. เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร เทพสิทธิ์. (2541). *การควบคุมทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมพร สุทัศน์. (2530). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน ศรีโกศล. (2545). *การกระทำความผิดของเยาวชน: ศึกษาเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรรสุดา มีชั้นช่วง. (2544). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์: การวิเคราะห์สาเหตุ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สานิต รัตตัญญู. (2533). *การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิพร นีราพาธ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเกมคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนันทา เขียวนิล. (2541). *ผลการฝึกทักษะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคที่มีลักษณะก้าวร้าวแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนีย์ อีรวิรุฬห์. (2542). *การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โสภณ สุภาพงษ์. (18 เมษายน 2548). อนาคตครอบครัวไทย ระเบิดเวลาจากผู้ใหญ่มอบให้เด็ก. *คมชัดลึก*, หน้า 12.

- เหมวรรณ เหมะนัด. (2533). ความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษากรณีสามีผู้มียารายได้น้อยในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อับดุลอะซีซ อันวัดีย. (ม.ป.ป). *แต่ปัญหาชนมุสลิมที่รัก*. กรุงเทพฯ: มปท.
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2546). *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ.
- อรณลิน ไชยวสุ. (2547). พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่อ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารียา นุชอนงค์. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับความก้าวร้าวของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุรพี โอสถานนท์. (2533). ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Ahmed, E., & Braithwaite, V. (2004). Bullying and Victimization: Cause for Concern for Both Families and Schools. *Social Psychology of Education*, 7, 35-54.
- Anderson, C., & Bushman, B. (2001). Effects of Violent Video Games on Aggressive Behavior, Aggressive Cognition, Aggressive Affect, Physiological Arousal, and Prosocial Behavior: A Meta Analytic Review of the Scientific Literature. *Psychological science*, 12(5), 353-359.
- Baldry, A.C. (2003). Bullying in Schools and Exposure to Domestic Violence. *Child Abuse & Neglect*, 27, 713-732.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Baron, R.A. (1996). Workplace Violence and Workplace Aggression: Evidence on Their Relative Frequency and Potential Causes. *Aggressive Behavior*, 22(3), 161-173.
- Beane, A. (1999). Facts about Bullies/ Victims and Preventive Advice. *The Bully Free Classroom*, 1, 5-29.
- Besag, V.E. (1992). *We Don't Have Bullies Here*. Newcastle upon Tyne: val Besag.
- Bowers, L., Smith, K., & Binney, V. (1992). Cohesion and Power in the Families of Children Involved in Bully/ Victim Problems at School, *Journal of Family Therapy*, 14, 371-387.

- Brendtro, L., & Long, N. (1995). Breaking the Cycle of Conflict, *Educational Leadership*. 2, 52-56.
- Colorosa, B. (2003). *The Bully, the Bullied, and the Bystander: From Pre-school to High School- How Parents and Teachers Can Break the Cycle of Violence*. New York: HarperCollins.
- Espelage, D., & Swearer, S. (2003). Research on School Bullying and Victimization: What Have We Learned and Where Do We Go From Here?. *School Psychology Review*, 32(3), 365-372.
- Farrington, D. (1993). Understanding and Preventing Bullying. In M. Tonry and N. Morris (Eds.), *Crime & Justice: A Review of the Research* (pp. 381-458). Chicago: University of Chicago Press.
- Feshbach, S., & Singer, R.D. (1971). *Television and Aggression*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Fried, S., & Fried, P. (1997). *Bullies and Victims*. New York: Evans.
- Gini, G. (2008). Associations between Bullying Behaviour, Psychosomatic Complaints, Emotional and Behavioural Problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492-497.
- Hickey, E. (1991). *Serial Murderers and Their Victims*, Brooks. Cole, Pacific Grove, CA.
- Hirschi, T. W. (1982). *Cause of Delinquency Berkeley*. California: Cod University of California Press.
- Laeheem, K., Kuning, M., McNeil, N., & Besag, V.E. (2008). Bullying in Pattani Primary Schools in Southern Thailand. *Child: Care Health and Development*, 35(2), 178-183.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk Factors Becoming 'Bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50-57.
- Langhinrichsen-Rohling, J., Hankla, M., & Stromberg, C.D. (2004). "The Relationship Behavior Networks of Young Adults: A Test of the Intergenerational Transmission of Violence Hypothesis", *Journal of Family Violence*, 19, 139-151.
- McCall, G.J., & Simmon, J.L. (1982). *Social Psychology: A Sociological Approach*. New York: The free Press.

- Perry, B.D. (2000). *Violence and Childhood: How Persisting Fear Can Alter the Developing Child's Brain*. Houston, TX: The Childhood Trauma Academy.
- Remschmidt, H. (1993). Cycle of Violence, *Deutsches Aerzteblatt*. 39, 35-40.